

Estetisk-filosofiska fakulteten

Helena Åkerlund

Dans i förskola

Pedagogers arbetssätt inom barndans,
påverkar dans barns inläring och utveckling?

Dance in preschool

Teacher's way of working within child dance,
Will dance affect children's learning and development?

Examensarbete 15 högskolepoäng
Lärarprogrammet

Datum: 12-01-24

Handledare: Karin Lilja

Abstract

Child dance has been around for many decades but I have noticed that the dance is not as important in preschool activities as in other aesthetic subjects. The purpose of this thesis is to investigate and clarify the child dance different methods that can be used in preschool. I have also investigated what dance can do for children, the dance has a positive and increasing effect on children's learning and development. In the theoretical part of the essay, I used previously research material dance and motor skills. The study is also based on questionnaires from active teachers. This study used six educators who actively use the children dance in preschool. The results of the questionnaires, I chose to present in a common summary. The analysis of the summary was then compared against the previous research. Both today's active educators and previous research are equivalent and mean that the children acquire new rewarding experiences with all their senses in the game. The results show that child dance can be used in different ways for different purposes. Dance movement has an important role to contribute to a better understanding, body awareness and connect to various social concepts. Movements and motor exercises are important for the development of mind activities of other substances, and for learning and development of children's movement patterns and movement documents.

Keywords: dance, expression, motor connection, learning and development, preschool

Sammanfattning

Barndans har funnits i många årtionden men jag har uppmärksammat att dans inte är lika betydelsefull i förskolornas verksamhet som i andra estetiska ämnen. Syftet med detta examensarbete är att undersöka och tydliggöra barndansens olika arbetsmetoder som kan användas i förskola. Jag har också undersökt vad dans kan göra för barn, om dans ger en positiv och ökad effekt på barns lärande och utveckling. I den teoretiska delen av uppsatsen använde jag mig av tidigare forskningsmaterial om dans och motorik. Studien bygger även på frågeformulär från verksamma pedagoger. I denna studie används sex pedagoger som aktivt använder sig av barndans i förskolan. Resultaten av frågeformulären valde jag att presentera i en gemensam sammanfattning. Analysen av sammanfattningen jämfördes sedan mot den tidigare forskningen. Både dagens verksamma pedagoger och den tidigare forskningen är likvärdig och menar att barn skaffar sig nya givande erfarenheter och upplevelser med alla sina sinnen i leken. Resultaten visar att barndans kan användas på olika sätt, i olika syften. Dansens rörelse har en viktig roll att bidra till en ökad förståelse, kroppsmedvetenhet och koppla till olika sociala begrepp. Rörelser och motoriska övningar har betydelse för utvecklingen av tankeverksamheten i andra ämnen, samt för inläring och utveckling av barns rörelsemönster och rörelsehandlingar.

Nyckelord: Dans, uttryck, motoriskt samband, lärande och utveckling, förskola

Innehållsförteckning

Abstract

Sammanfattning

1. Inledning	s.1
2. syfte	s.2
3. Frågeställning	s.2
4. Litteraturgenomgång	s.2
4.1 Barndansens uppkomst	s.2
4.1.1 Begreppet dans.....	s.4
4.1.2 Betydelsen för kroppsliga uttryck.....	s.5
4.2 Dansens byggstenar	s.6
4.2.1 Kropp.....	s.6
4.2.2 Rum.....	s.6
4.2.3 Tid.....	s.7
4.2.4 Kraft.....	s.7
4.2.5 Relation.....	s.8
4.3 Danslekens betydelse	s.9
4.3.1 Danslekens uttryck.....	s.9
4.3.2 Samband mellan motorik och dansens kroppsliga effekter.....	s.10
4.3.3 Positiv påverkan av barndans.....	s.11
4.3.4 Dansens framgång.....	s.12
4.4 Lpfö 98, Reviderad 2010	s.13
4.5 Sammanfattning av litteraturgenomgång	s.14
4.5.1 Dansens grund och dess betydelse för barn idag.....	s.14
5. Metod	s.15
5.1 Frågeformulär.....	s.15
5.2 Urval.....	s.16
5.3 Genomförande.....	s.16
5.4 Etiska överväganden.....	s.17
5.5 Reliabilitet och validitet.....	s.17
5.6 Metodkritik.....	s.17

6. Resultat	s.18
6.1 Bakgrund om pedagogerna som använder sig av dans.....	s.18
6.2 Sammanfattning av frågeformulären.....	s.19
7. Diskussion	s.25
7.1 Förutsättningar för dans i förskola.....	s.25
7.2 Dans och rörelse för ökad förståelse.....	s.26
7.3 Dans som pedagogiskt hjälpmedel.....	s.27
7.4 Sammanfattning	s.27
7.5 Fortsatt forskning	s.28
7.6 Avslutande ord	s.28
Litteraturförteckning	s.29
Bilaga.1 Informationsbrev till pedagoger.....	s.30
Bilaga.2 Frågeformulär.....	s.31

1. Inledning

När jag började studera på Karlstads universitet var den första kursen en estetisk kurs (Människans kulturella och estetiska uttryck) i det allmänna utbildningsområdet. Det var mycket nytt att se och lära och jag kände nervositet inför de dansmoment som kursen innehöll. Jag saknar taktkänsla och därför bävade jag för vad dans innebar. Med en positiv och glad danspedagog som uppmuntrade oss studenter och lärde ut dans för yngre och äldre barn fick jag till min förvåning märka att det inte var så farligt och svårt som jag trodde. Danskursen fick mig att upptäcka en helt annan dimension om vad barndans kan handla om och på vilket sätt danslekar ökar glädjen hos varje individ. För mig skapade dansen en glädje och frihet, där jag fick en upprymd känsla i kroppen av att jag kan dansa och ha kul.

Under min estetiska inriktning kände jag en positiv dragningskraft till dansen. Mitt intresse att dansa med förskolebarnen ökade och det ligger mig varmt om hjärtat. När jag arbetar med barn i förskoleåldern använder jag mig av dans eftersom det är ett brett område som kan belysas på många intressanta och olika sätt. Barndansen förmedlar olika känslor till barnen på ett konstruktivt sätt och genom att använda barndans som metod för lärande så har min pedagogiska roll utvecklats.

När jag vikarierat på förskolor har jag blivit uppmärksam på att det är flertalet pedagoger som inte använder sig av barndans. Som svar har jag fått att de känner sig osäkra i den rollen och att de inte riktigt vet vad barndans är och vad det gör för barnen, istället använder de sig av musik och rörelseskivor. Mina barndanskunskaper är bristande men jag anser ändå att dans skapar positiv stämning hos barnen, därför använder jag mig av leken som jag sedan vidareutvecklar genom dansens rörelser. Det gäller att ha fantasi som pedagog för att fånga upp och få med sig barnen in i musiken, rörelserna och ha det roligt genom dansen och dess betydelse. Nu när jag har mött flera pedagoger som inte vågar eller vill använda sig av barndans på grund av okunskap så vill jag upplysa och få upp ögonen för barndans, för att förverkliga den härliga känsla som jag upplever att dans kan ge, samt belysa om dans har några bra effekter för barnen.

2. Syfte

Ett delsyfte är att tydliggöra olika arbetsmetoder inom barndansområdet som skulle kunna användas i förskola. Detta för att upplysa pedagoger i vad barndans kan innebära och hur man kan arbeta med det. Ett annat delsyfte är att studera vad dans gör för barn. Om dans ger en ökad och positiv påverkan på barns lärande och utveckling. Detta för att synliggöra huruvida dans bör finnas som inslag i förskola eller ej.

3. Frågeställning

- Kan barndans gynna barnens inläring och utveckling och i så fall på vilket sätt?
- Vilka effekter har dans på barnen i förskolan?

4. Litteraturgenomgång

I följande stycke redogör jag för barndansens uppkomst, betydelse och olika perspektiv på dans. Belysa om de kroppsliga uttrycken och vad dansrörelserna innebär för barnen. Samt om dansens effekter påverkar barnens inläring och utveckling till ett medvetandegörande gemensamt med motorikens rörelser. Den litterära genomgången avslutas med läroplan för förskolan.

4.1 Barndansens uppkomst

Barndansen har länge haft en framträdande ställning i Sverige där pionjärer strävade för den moderna fridansen, som gav individen friheten att söka egna uttryck på nya sätt i en fri kropp. Isadora Duncan var en av de mest kända danskonstnärerna under 1900- talet. Duncan kämpade för den moderna, fria dansen och uttryckte motstånd för strikta regler och normsystem som i den klassiska baletten (Bjertoft 2004:6). Duncan intresserade sig för barns allmänna utbildning och uppväxt och inte bara för barns dansundervisning. Hon framhävde även varje barns rätt till att dansa och uppleva konst, där hon menade att barn erhåller grunden för alla studier genom att utöva dans eller övningar från barnens naturliga rörelser. Hon var kritisk mot dåtidens skolor och ansåg att det var meningslöst att belasta barnens inläring med

böcker. Det hindrade barn från att utvecklas till fria och skapande människor, istället ansåg hon att man fostrade barnen genom poesi, musik och dans (Boman 1986:10). Duncans mål var att barn skulle lära sig bli ett med hela harmonin i naturens rörelser. Duncan bidrog till en bättre syn på danskonsten och gav riktlinjer för en ny metod att undervisa barn i. Samt upplyste om danskonstens innebörd för barns totala utveckling (Berefelt, Boman 1993:39–40).

En annan danskonstnär med stark personlighet som har gett form för svensk barndans och satt sin karaktär på danspedagogiken för barn är Gabo Falk. Hon var en framstående scenkonstnär och barndanspedagog. Under 20- talet öppnade systemen Jeanna en skola för modern konstnärlig dans där Falk började undervisa i barndans. Familjen och skolan flyttade och under 40- talet invigde och delade systrarna en dansstudio där Falk undervisade barnen. Falk skapade rytmik för barn där hon formade danslekar till korta sekvenser från barnvisor och sagor som tilltalade barnens fantasi. Verksamheten blev omfattande och danskonstnären Liliana Rudenstam övertog ansvaret för barndansen. Under olika perioder undervisade flera kända danskonstnärer som Birgit Boman, Anne Wigert och Karin Thulin hos Falk (Boman 1986:39–40). I slutet av 60- talet arbetade Rudolf Von Laban med de nya riktningarna inom barndansen, där han åter igen propagerade för skapande pedagogik, improvisation och frihet. Laban bygger på en analys av rörelsens element (Boman 1986:45). Utifrån rörelseanalys skapade Laban teorier om rörelse och dans där kropp, rum, tid, kraft och relation blir dansens byggstenar. Laban finner också rummets volym och menar att med kroppen genom dansen skapas en form som kan vara dynamisk eller statisk samt symmetrisk eller asymmetrisk. Vid experiment av dansandet av rummets riktningar finner Laban tre olika plan i rummet som: höjd och bredd blir till det vertikala planet, bredd och djup blir till det horisontella planet, samt djup och höjd blir till det sagitala planet. Bjertoft hävdar att alla dessa rumsliga aspekter används växelvis vid dans (Bjertoft 2004:7, 14).

Förr var barndans oftast baserad på fastlagda övningar som var kopplade med ett bildspråk och till en rörelseidé som var hämtad från sagans värld. De genomfördes oftast till tal- eller sångrytmer. Men under 1970-talet ändrades arbetssättet och barndans utvecklades genom att tillföra improvisation. Samtidigt påbörjades forskning kring barndans vilket bidrog till ämnets utveckling. Men dels också för att dansskolor inrättades i landet som oftast var knutna till kommunala musikskolor, detta innebar att det ofta blev obligatoriska dansstunder i både för- och grundskola. Dansen som förr var förbehållen till flickor och ytterst några få pojkar

ändrades och blev nu också ett ämne för pojkar eftersom hela grupper från förskola och grundskola deltog i dansstunderna. Det ställdes helt nya krav på danspedagogiken där rörelser jämfördes med den rena kroppsträningen. Det lades även tonvikt på betydelsen av danspedagogens ordagranna språk som stimulans för barnen (Grönlund, Wigert 2004:91–92).

4.1.1 Begreppet dans

Enligt Nationalencyklopedin kommer ordet dans från det fornfranska ordet *danse* och angörs som rörelser till rytm och melodi, som ger en speciell rörelseform. En amerikansk forskare hittade ordets ursprung i det germanska ordet *danson* som betyder att sträcka. Definitionen av det tyska ordet *tanz* kommer ifrån ett gammalgrekiskt ord *tan* som betyder spänning. Innebörden med spänning är att vara fylld av eller laddad med energi. Dans är rörelse och rytm, det vill säga är det inga rörelser och liv så blir det ingen dans men att en rörelse för oss vidare i dans (Thulin 2007:43). Dans skildras som ett estetiskt ämne där man använder sig av ett estetiskt förhållningssätt eller en estetisk upplevelse. Ibland benämns dans som ett ordlöst språk i och med att det tillför någonting som skapande, kreativitet, fantasi, inlevelse och betydelsen av en kulturell förståelse av dans (Lindqvist 2010:105). Många har försökt att ange vad dans är och dess betydelse ur olika synvinklar. Dansen avskiljer funktioner som fysiskt uttryck där kroppens rörelser och dansens är oskiljaktiga. Den är även en spegling av socialt ordningsskapande genom att visa hur olika sociala skikt uttrycker sig i dans, samt framhäver personens och gruppens känslor till ett psykiskt uttryck (Ulvros 2004:18). Det som skiljer mellan en vanlig rörelse och en dansad är att rörelsen är till för att utföra något, den har oftast i grunden en funktion som att prestera eller vara nyttig för kroppen på något sätt. Medan en dansad rörelse inte har någon uppgift i sig mer än att kommunicera och skapa kontakt via konstnärliga uttryck (Thulin 2007:44).

”Din kropps rörelser,
när du tar på dig kläderna
och sedan rör dig i rummet
Din kropps stolthet och mjukhet, brun

Din rädsla för rytm,
som om du inte visste
att din kropp har sin rytm,
men att du kanske inte vet om det
När ska du finna din dans?”

(Sonnevis 1975:130–131).

4.1.2 Betydelsen för kroppsliga uttryck

Dans är något som är naturligt och som varit med människan från början. Barnet uttrycker sig med sin kropp långt innan han/hon kan uttrycka sig på annat sätt. Dans är ingen bokstavlig kommunikation utan det är dansen som är språket, genom sina rörelser uttrycker sig barnet. När barn uttrycker sina egna tankar och upplevelser i dans eller koreograferar och visar upp en dans så handlar det om dans som konstform (Danshögskolan 1990:6). En del av danslärarna föredrar ordet uttryck i betydelsen att få uttrycka sig på ett kroppsligt sätt i jämförelse med att skriva och tala. Att gestalta idéer, tankar och känslor med kroppen ansluter även till kroppsligt uttryck. De kroppsliga uttryckssätten inom dans ger barnen möjlighet att utveckla sin tolkning av musiken och omgivningen (Lindqvist 2010:105). Idag beskrivs dansimprovisation som en sammansättning av skapande och teknik som innebär att dansaren omedvetet utan att reflektera för mycket åstadkommer och organiserar rörelsematerial. Det vill säga att den spontana dansimprovisationen blir en kreativ rörelse här och nu för stunden, där tidsandans kontroll om vad som är möjligt och tillåtet hävs. Av dansens spontanitet blir det ett direkt svar på hur man förstår och därigenom utformar olika bilder, idéer eller sinnliga stimuli med sin egen kropp. Det rörelsematerial som grundar sig på kroppens egen möjlighet till rörelse utforskas av dansens byggstenar, som är skapade av rörelseanalytikern Laban (Bjertoft 2004:7).

Man kan förstå dansens personliga utseende och innehåll genom dess byggstenar:

Kropp, Rum, Tid, Kraft och Relation.

Byggstenarna går inte att förstå som enskildheter utan de samarbetar oföränderligt på olika sätt, som formas till en unik kärna i dansen. Dansen kärna skapas i den helhet som byggstenarna bildar tillsammans. Genom dansimprovisation och genom att medvetandegöra kroppens möjligheter till rörelse skapas nya och personliga sätt att åstadkomma dans och dansa. Att lära sig förstå och använda sig av byggstenarna är det unika med dansen och dess förhållningssätt. Ett sätt att bli delaktig i de spännande och utvecklande koreografiska processerna skulle kunna vara att ta till vara på möjligheterna att utforska dans och dansskapande som konstnärligt uttryck via byggstenarnas utgångspunkt (Bjertoft 2004:7-8).

4.2 Dansens byggstenar

I följande kapitel beskrivs hur dessa byggstenar lyfts fram, fokuseras och existerar som dansens kärna för pedagogernas utgångspunkt inom barndans. Även hur dansens betydelse möjliggörs genom att öka känslan och förståelsen. Genom att få möta dansen som ett personligt och konstnärligt uttryck bidrar pedagoger till att barn kan växa och utvecklas till självständiga och hela individer (Bjertoft 2004:5).

4.2.1 Kropp

Dansen har sin utgångspunkt i kroppen som helhet, där kropp och själ samverkar. Att arbeta med kroppen och tanken som en helhet och skapa tillit för varandra med respekt och nyfikenhet. Via det väcks lusten för lekfullhet och därigenom skapa mod att våga använda hela sin kropp och göra det till en vana i dansen. Att upptäcka kroppens rörelsemöjligheter i sina delar och i sin helhet genom dansimprovisation och via det återuppväcks möjligheten att ge liv åt tankar, känslor och idéer i dansen som uttryck (Bjertoft 2004:11). Syftet att använda sig av kroppen i dans är att utveckla barnens medvetenhet om sin kropp och andra kroppars rörelse samt utveckla uttryck och gestaltning genom dans. Öka barnens självkänsla och självförtroende genom att stärka tryggheten till dess kropp och barngrupp.

Skapa förståelse för varandras likheter och olikheter. Via förståelsen öka identitet hos var och en, samt i grupp som lär barnen att kunna möta varandra med tolerans och tillförsikt. Samt göra

danser med kroppen som en tillgång och en glädjekälla för att stimulera barnens dansglädje (Bjertoft 2004:33).

4.2.2 Rum

Rummet kan vara både ute och inomhus som på olika sätt skapar vanor för hur vi förhåller oss i det rumsliga. Vi låter rummen påverka oss av dessa vanor men vi har även möjligheter att utveckla oss själva efter hur vi bär med oss dessa vanor och hur vi hanterar vår kropp i de olika rummen. Hur jaget reagerar i olika rum kan man lära sig med sin kropp som helhet för att utveckla till nya mönster. Genom att se på och reflektera över andra barns dans blir man även medveten om rummets och kroppens förbindelseprocess. Att arbeta med kroppen i rummet är det enklaste sättet att utforska rummet i olika nivåer, riktningar och vägar.

Möjligheter till dans genom de olika nivåerna är högt upp nära taket, lågt ner nära golvet och mitt i mellan. De vanligaste vägarna genom rummet är slingriga, runda och raka eller kantiga

som bildar geometriska figurer. Dessa vägar kan man se som ett mönster på golvet eller i luften. Själva riktningarna i rummet kan genom dans utforskas via de linjer som går genom rummets utsträckning. Det vill säga att höjden blir upp och ner, bredden blir sida till sida, djupet blir fram och tillbaka och diagonalerna korsar rummets luftrum på både djupet, bredden och höjden (Bjertoft 2004:13–14). Syftet att använda sig av rummet i dans är att skapa barnens tillit och trygghet till varandra och sig själv med sina kroppar i rummet. Åstadkomma barnens medvetenhet om kroppens rörelsemöjligheter i rummets storlek samt utveckla sin känsla för samarbete av många gemensamma rörelser som sker samtidigt i det dansande rummet. Medvetandegöra för barnen att genom dans avser denna byggsten tillsammans med de andra byggstenarna att skapa möjlighet för lära om andra ämnen (Bjertoft 2004:37).

4.2.3 Tid

Klockan är en uppfinning för att hålla ordning på tiden och klocktiden råder över vår förståelse av den vardagliga tiden. Genom att frigöra oss från klocktiden med hjälp av hela kroppen i dans kan vi fokusera på musikalisk tid för att utforska puls, tempo, rytm, fras, takt och taktart. Tidens byggsten är alltid närvarande i dans och skapandet av dans. På olika sätt förhåller vi oss till just tid. Pulsen tillkännager grundtempot och tempot tillkännager hastigheten. Själva rörelsen skapas med eller mot, snabbt eller långsamt och genom skiftningar av dessa. Rytmen skapar olika sorter av mönster att förstärka eller leka mot i dans, det vill säga att den visar hur pulsen är indelad. Vi kan dansa till komponerad musik där tiden oftast är indelad i takter och bestämda taktarter. Man kan även dansa till det tysta till en egen upplevd puls, tempo, rytm och känsla (Bjertoft 2004:15–16). Syftet att använda sig av tiden i dans är för att skapa en känsla för musikalisk tid indelad i tempo, puls, rytm, takt och taktart genom att medvetandegöra stillhetens tid, stanna upp och åstadkomma spänningsmöjligheter tillsammans med rörelser. Öka barnens förståelse att musik alltid har en regelbunden puls men samtidigt ge möjligheter att uppleva och möta nya musikgenrer som förhåller sig olika till tid med sin kropp genom dans. Få barnen bilda en egen upplevelse av att få ta plats med sin egen kropp och sig själv i sin personliga tid samt uppleva andra barns behov av sin egna personliga tid (Bjertoft 2004:40).

4.2.4 Kraft

När vi rör oss har vi en vilja att göra något eller ta oss någon stans. Utan den viljan blir vi passiva och utan rörelse. Denna vilja att röra oss skapar energi för aktivitet. Av den energin

utmanar vi gravitationskraften eftersom vi inte väljer att falla platt till marken. Ibland använder vi oss av gravitation för att skapa olika krafter som vi lägger i våra rörelser. Energin kan växa eller avta beroende på sinnesstämningen och i dans använder vi detta som två motpoler till varandra, starkt eller svagt. Det starka kan delas in i olika uttryck som dominant, kraftfull, aggressiv, tuff, hård och oflexibel. De svaga uttrycken blir mjuk, mottaglig, utstuderad, inkännande, vek och passiv. Med dessa ord för kraftens uttryck kan vi använda oss av i leken vid dansskapandet. Vi kan också använda oss av olika temperament i dansens kraft, där man kopplar samman dansens kraft och rörelsekaraktär. Till exempel ilska som kan kopplas ihop med stark kraft och olika typer av temporer beroende på hur argt man vill gestalta. Av dessa gemensamma uttryck berör man olika känslouttryck som anknyts mer vid bildspråket (Bjertoft 2004:17). Syftet att använda sig av kraft i dans är att medvetandegöra nyansmöjligheter genom att använda sig av energi i kroppens uttryck. Skapa förståelse för den vanda kvinnliga och manliga frågan om kraftuttryck. Bilda förståelse för andra barns och egna vanor i kraftuttryck via dans och därav kunna möta andra barn med förståelse och utvecklas (Bjertoft 2004:43).

4.2.5 Relation

Utforska sin egen vilja och kraft som något oberoende och självständigt innebär att relatera till sig själv och de resurser som jaget innehar för stunden. Av sina egna insikter och möjligheter ges det öppningar att relatera till andra barn och dess möjligheter. För att kunna lyssna på de andra barnen behöver man kunna lyssna till sig själv. Genom att utforska de olika byggstenarna måste barnen kunna lyssna till sina egna möjligheter till rörelse och fokusera på dansen i relation till andra barn och deras möjligheter till rörelse. Att röra sig i rummet utan att krocka med någon annan och använda rumsliga aspekter i sitt sätt att dansa innebär att i dansen arbetar du hela tiden med relaterandet och lyssnandet till andra (Bjertoft 2004:20). Syftet med att använda sig av relaterandet i dans är att upplysa att de sociala relationerna som förekommer genom rollidentifikationen inom dans påverkar barnens sätt att våga ta plats med sig själv. Medvetandegöra att varje individ lär sig ta ansvar att möten i rörelsen med varandra blir ett möte och inte en krock. Få barnens inblick att samarbete i dans handlar om att skapa förståelse om att relatera sig själv till andra och att möta andra. Belysa att relaterandet till andra barn och sig själv är en oavbruten pågående process både i dans och i livet för övrigt (Bjertoft 2004:46).

4.3 Danslekens betydelse

Kroppens upplevelser hör samman med känslor. Dansleken är mest uppenbar vid ringdanser och figurdanser där dansen påminner om sagor, men också där dansen är i rytmisk ordning med rörelse eller dramatisk skildring. Lek är en aktivitet som man gör av egen vilja därför är lek och tvång oförenliga. I leken utgörs ett avbrott från det verkliga livet eftersom leken inte är verklig utan påhittad. Lek är en aktivitet i tid och rum som har en början och ett slut som utspelar sig inom en viss plats. Definitionen lek och dans passar väl ihop, det finns överraskande inslag i danslekarna där man inte vet i förväg vad som kommer att ske men har en aning om slutet. Under 1800- talet var danslekar oftast sammanslutna till vissa högtider, årstider och festligheter som jul, påsk, valborg, midsommar och skördefester (Ulvros 2004:31,32 och 43). När det gällde att lära sig ett artigt uppträdande förr i tiden tog Europa dansen till hjälp. Under 1600- talet talades det om betydelsen av dans i utbildningen och att man insett rörelseövningarnas innebörd för barnen. Det ansågs att barns rörelseövningar var viktiga för att gynna själens egenskaper. Maria Montessori framhävde betydelsen av rörelseprecision i början av 1900- talet och ansåg att rörelseträning även övade intelligensen. I och med det är det inte något nytt när man allt oftare hör pedagoger, psykologer och andra specialister på barns utveckling betona rörelsens betydelse och dansens möjligheter i uppfostran och utbildning (Berefelt, Wigert 1993:43–44).

4.3.1 Danslekens uttryck

Barnrytmik utvecklades under 40- talet vid samma tid som Alice Tegnér's barnvisor och Elsa Beskow's sagor. Övningarna skulle vara vänliga, stämningsfulla, spännande och skämtsamma på sätt som tilltalade barnens fantasi. Barnen dansade sagornas tomtar och troll, spratteligubbar och dockor, djur och växter. I dansen fick barnen utforska med känslor som de kunde relatera till i vardagen. Dansen var fostrande. Danslekarna var rytmiska och musikaliska så att de blev dansvänliga och via det hade barnen lätt att förstå övningarna. För att få barnen positiva och vilja framhålla till dans anpassade man rörelserna och tempot till små barns förmåga så att de flesta kunde utföra dansleken utan svårigheter. Man ansåg att dansleken var till hjälp för minnet och rytmkänslan när barnen använde talrytmer i samband med rörelsen (Boman 1986:40–41). Genom barns eget skapande till dans framhävs det en mer gedigen karaktär vid de improviserade momenten. En del dansmoment utformas med fria varierande ramar för gestaltningen och barn tar hjälp genom att associera med sitt bildspråk för att skapa en stämning kring det som ska gestaltas. Dessa dansmoment blir uppbyggda

kring olika sorters rörelser som till exempel långsamma, snabba, okontrollerade och så vidare. Med musik skapar bildspråket och rörelserna en atmosfär som motsvarar till olika känslolägen. Musik är en stor fördel i danslekar eftersom den medför sammanhang och smidiga övergångar mellan olika dansmoment, som bidrar till en bättre koncentration hos barn. Avsikten med improvisation och musik i dansleken är att ge en möjlighet till en frihet för varje barns personliga erfarenheter och rörelsefantasi (Lagerlöf, Pettersson 1994:22 och 28).

4.3.2 Samband mellan motorik och dansens kroppsliga effekter

Motorik har med ordet rörelse att göra. Förmågan att planera och genomföra rörelser, rörelsemönster och rörelsehandlingar har ett samband med begreppet motorik. Från nervsystemet kommer impulsen till rörelsen (Sandborg-Holmdahl, Stening 1993:9). Information om rörelser och rörelselösningar förvaras i nervsystemet. Därför anses det att de olika rörelserna blir bättre desto mer man rör sig och övar. I olika teorier förklaras detta som att rörelser lagras och blir mer eller mindre detaljerade recept. En annan teori förklarar att lärandet gör urval i nervsystemet, där varje rörelse värderas till ett positivt eller negativt resultat. Uppfattas resultatet som positivt av rörelsen blir alla nervbanor som var involverade stärkta, medan de negativa rörelserna försvagas relativt. Av detta ökar möjligheten för att samma strategi väljs. Med denna teori kan man genom träning minska de negativa möjligheterna och öka de positiva möjligheterna. Det finns inte färdiga lösningar i systemet utan vid olika situationer produceras nya rörelser oberoende av tillvägagångssättet som minskar eller ökar resultatets möjlighet (Sigmundsson, Pedersen 2004:47).

Om motoriska problem och dess orsaker vet man endast lite om, men det går inte att växa ifrån sina motoriska problem. En teori kan vara arv som orsakar någon form av neurologisk skada och en annan teori kan vara miljö där orsaken är bristande stimuli. Tidigare teorier har påvisat att mycket stimulans hos barn påskyndar utvecklingen och vid brist på stimulans hämmas barns utveckling. Barn med dåliga motoriska färdigheter vid rörelse och lek blir ofta impopulära. Vid ett sådant tillfälle kan man tänka sig om barnet får förbättra sin motorik så kan barnen få ett bättre självförtroende och bättre självbild. Som i sin tur ger en ökad trygghet, välbefinnande och lust till att våga pröva nya saker (Sigmundsson, m.fl. 2004:74–77). Motorik är oftast indelad i grovmotorik och finmotorik. Grovmotorik innebär då rörelser där stora muskelgrupper är inblandade som till exempel krypa, gå, springa, hoppa och balansera. Finmotorik innebär rörelser med små muskelgrupper som till exempel fingrarnas

och ögonens rörelser. Perceptionsförmågans utveckling det vill säga med sinnenas hjälp upptäcka, uppfatta, urskilja och identifiera har ett stort beroende av träning för att få resultat av mognadsutvecklingen. Genom barnens lekar och vardagliga aktiviteter utvecklas perceptionsförmågan. Motorik och perception är nära förknippade med varandra. Barn lär sig att förstå sina synintryck och tolka av omvärlden genom att skaffa sig erfarenheter av rum och form från olika rörelseaktiviteter (Sandborg-Holmdahl, m.fl. 1993:9–10).

Genom forskning (1990) har det påvisats att en del förskolebarn är försenade i sina grundläggande färdigheter och utveckling. Detta antyder att dessa barn inte har möjlighet eller får tillräckligt med stimulans för att kunna öva in sina nyförvärvade rörelsefärdigheter. Det kan bero på flera faktorer som mognad eller att barnen inte får tillräcklig möjlighet till rörelseövning och social stimulans. När barn påverkas av dessa faktorer blir de mogna för en viss rörelsefärdighet, som väcker en spontan lust hos barn att öva sig i denna färdighet. Det vill säga att barn repeterar samma färdighet om och om igen, tills den blivit inlärd och automatiserad (Ericsson 2005:33). För rörelsernas automatisering samarbetar hjärnstammen med lilla hjärnan, genom att hjärnstammen tar över styrningen av rörelserna. Detta gör att barn inte behöver vara medveten och koncentrerad utan får mer flyt i rörelserna. Det är viktigt att observera och kartlägga om barns kroppsrörelser och balansförmåga fungerar optimalt. Om det förekommer barn med försenad utveckling så kan dessa hjärnfunktioner stimuleras med olika motoriska övningar, balans- och rytmövningar. Detta har även betydelse för utvecklingen av tankeverksamheten, tal, läsning och skrivning. För att utveckla balansförmågan och kroppsmedvetandet gäller det att utveckla kroppsrörelsernas automatisering hos barn genom rörelseträning (Maltén 2002:57–58).

4.3.3 Positiv påverkan av barndans

Som inspiration till rörelse fungerar musik som lockar fram kreativiteten och glädjen att vilja röra sig. På ett lekfullt sätt kan man träna barns perception och andra förmågor som har betydelse för inläringen. Musik och rörelse tillsammans kan ge barn upplevelser som kan kopplas till grundläggande färdigheter som tala, läsa, skriva och räkna. Enkla rörelser och musikövningar kräver barns uppmärksamhet att lyssna aktivt som är viktigt vid inläring (Sandborg-Holmdahl, m.fl. 1993:59). Genom att dansa tillsammans med kamrater blir dansen mycket betydelsefull för social gemenskap. Barnen utvecklar samarbetsförmågan på ett lustfullt sätt genom att dansa i grupp eller två och två, samtidigt ger dans gemenskap och sammanhållning. Vi lever i ett mångkulturellt samhälle och dans har då en viktig och stor

betydelse för att minska fördomar mellan grupper. Genom rörelserna lär barnen känna varandras kulturer och traditioner av att dansa varandras danser. Relationen och kroppskontakten mellan pojkar och flickor blir naturlig genom att ta i varandra och hålla varandra i handen. Barnen får förmågan att uppleva och uppfatta verkligheten genom sina sinnen och genom den sinnliga kunskapen via dansen våga njuta av sin egen kropp (Danshögskolan 1990:6). Danslärarnas påståenden om ord som återkommer är gemenskap, samspel och samarbete. De menar att dansen hjälper till att öka gemenskapen i gruppen som begår en dans tillsammans. Med dans som ett uttrycksmedel möts barnen på ett annat sätt som inte bygger på ett rätt- och fel tänkande. Dansen framhåller tyngden av trygghet, en känsla av att alla får vara med och att barnen känner att de duger som de är (Lindqvist 2010:110).

4.3.4 Dansens framgång

Författaren Wigert beskriver i boken Barn och dans där dans har betonats som ett medel till känsloutlevelse och självförverkligande inom konstpedagogiken. Där hon även har påpekat dansens möjligheter när det gäller att förhindra läs- och skrivsvårigheter. I Norge har Kulturrådet tillsammans med grunnskolerådet tagit fram en handlingsplan som understryker där de estetiska ämnena (musik, drama, formgivning och dans) ska stärkas i undervisningen, som har en stor betydelse för identitetsutveckling, kreativ inläring och kulturell kompetens. Författaren hävdar att i Sverige beror det på förskolans verksamhet om dans ingår inom de estetiska ämnena, trots efter gjorda erfarenheter att fem- och sex åringar tillgodogör sig dansen och drar nytta av den på ett unikt sätt. Hon betonar även att samhället förhoppningsvis är på väg att bli mer öppen för dansens möjligheter, eftersom dans är nyttig genom att utveckla motoriken, ge koordinationsförmåga, balans, snabbhet och stärker muskulaturen. Detta bidrar till en god hållning, en positiv självbild och snabba rörelsesvar (Berefelt, Wigert 1993: 46, 49).

Koordinationen är inte medfödd utan utvecklas när centrala nervsystemet mognar. Varje ny rörelse måste läras in, upprepas och åter upprepas tills den slutligen automatiseras. Ju fler rörelser som redan är inlärd, desto lättare kommer nya liknande rörelser att kunna läras in. Genom att upprepa korrekta funktionella rörelsemönster uppstår välkoordinerade rörelser. En välkoordinerad rörelse förutsätter ett fint samspel mellan perception och motorik för att rörelsen ska ske lätt, obesvärat och ändamålsenligt. Det vill säga att muskelsammandragningarna utförs med lämplig styrka och hastighet vid lämplig tidpunkt och under en lämplig tidsrymd (Ericsson 2005:20).

Wigert pekar att dans är ett bra sätt för barn genom att stärka deras kroppsmedvetenhet. I dans utforskar barn sin omvärld genom att koppla begrepp som rör rummet, tiden och kraften till den egna kroppens rörelsemöjligheter. Detta är ett stimulerande, roligt, sinnligt och effektivt sätt att lära barn förstå och umgås med sin omgivning. Dans är en viktig del i barns liv och utveckling. Via dans får barn hjälp att förtydliga och utveckla sin medvetenhet om sitt kroppsspråk, eftersom det som sägs i dans kanske inte går att säga i ord. Detta tydliggör känslor både inför sig själv och inför andra, samt lär sig förstå både sina egna och andras sätt att uttrycka sig. Dans har en viktig socialiserande betydelse där barn får dansa tillsammans, hitta en gemensam rytm, ta varandras händer och uppleva den glädje som finns i kordinerad rytmisk rörelse. Detta lär barn att iaktta, ta hänsyn till sina kamrater, att dela utrymme med andra och att lära samt lära av varandra (Berefelt, Wigert 1993:49–50).

Barns inbillningskraft till gränsöverskridanden inspireras av dans, där känsla, intellekt och kropp förenas. Verklighet blir fantasi och fantasi blir verklighet. Dans bringar barn till bättre erfarenheter som ger möjlighet att bättre förstå den verklighet som omger dem. Erfarenheter som ger barn redskap för att uttrycka språk, tankar, känslor, idéer på ett direkt och sinnligt sätt. Av barns upplevelser förenar dans individuella, traditionella, sociala och kulturella aspekter och på så sätt uttrycker barn detta i rytmiska rörelser. Därför måste pedagoger inse att det är viktigt för barn att formulera sig i gester och rörelserytmer (Berefelt, Wigert, 1993:51).

4.4 Lpfö 98, reviderad 2010

Förskolan ska sträva efter att varje barn:

- Utvecklar sin identitet och känner trygghet i den
- Utvecklar sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära
- Utvecklar sin självständighet och tillit till sin egen förmåga
- Utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande
- Tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld

- Utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama
- Utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring (Lpfö 98, reviderad 2010:9–10).

Förskolans uppdrag:

Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet som förutsätter och samspelar med varandra. Verksamheten ska utgå från barnens erfarenhetsvärld, intressen, motivation och drivkraft att söka kunskaper. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iakttä, samtala och reflektera. Med ett temainriktat arbetssätt kan barnens lärande bli mångsidigt och sammanhängande (Lpfö 98, reviderad 2010:6-7).

4.5 Sammanfattning av litteraturgenomgång

Nedan följer en kortfattad sammanfattning av tidigare litterär forskning som tydliggör barndansens olika arbetsmetoder, som förebygger barns lärande och utveckling.

4.5.1 Dansens grund och dess betydelse för barn idag

Denna studie om dans och dess betydelse bygger en grund för barns lärande och utveckling. Jag har upplevt att dans som uttrycksmedel betyder mycket mer för barns utveckling än bara de kroppsliga uttrycken. Ser man till Wigert's forskning att under 1600- talet togs dans till hjälp för barns uppträdande, samt att man insett dansens innebörd för barn och dess betydelse för rörelseövningar (Berefelt, Wigert 1993:43). Även Boman poängterar att Duncan under 1900- talet gav riktlinjer för en ny metod som bidrog till en bättre syn på danskonsten och dess betydelse för barns totala utveckling (Berefelt, Boman 1993:40).

Teorierna om dansens byggstenar och dess begrepp kan ses som en röd tråd genom arbetet. Där byggstenarna är baserade på tyst kunskap om dansens konstområden och dess syften. Dansens betydelse möjliggörs och formas genom dansens kärna där byggstenarnas delar bildar en helhet. I dansprocessen sker en kunskapsinhämtning på flera plan. Dels genom

dansleken där dansen är i rytmisk ordning via kroppsuttryck, rörelse eller dramatisk skildring. Dels med musik och improviserade rörelsemoment som hjälper barn att associera med sitt bildspråk. Dessa kan ge barn upplevelser som kopplas till olika grundläggande färdigheter i andra ämnen. Dans tränar barns perception och förmågor som har betydelse för inläringen. I processen vid barns lärande fastslår tidigare forskning att motorik har samband med att kunna planera och genomföra rörelser, rörelsemönster och rörelsehandlingar. Kroppsrörelserna och rörelselösningarnas information förvaras i nervsystemet och har ett samband med hjärnstammen och lilla hjärnan. Tidigare teorier har påvisat att barns utveckling hämmas vid brist på stimulans, samt påskyndar utvecklingen vid mycket stimulans. Försenad utveckling kan stimuleras med olika motoriska övningar, balans- och rytmövningar. Motorik har med ordet rörelse att göra. Dessa ord skapar förbindelse med dans, som är en viktig del för barns utveckling.

5. Metod

Idén att ta reda på om barndansens olika arbetsmetoder och vilka effekter det gav för barns inläring och utveckling uppstod när jag vikarierade på olika förskolor. Dessa tankar grundade sig i att jag uppmärksammade att pedagogerna inte använde sig av dans lika mycket som andra estetiska ämnen. Jag planerade att intervjua olika pedagoger som aktivt använder sig av barndans i förskola. Men av tidsbrist och få fler infallsvinklar om barndans gjordes ett frågeformulär som undersökningsmetod.

5.1 Frågeformulär

Frågorna genomfördes i en standardiserad form med följdfrågor, som jag ansåg passa upphittad litteratur och arbetets syfte. Frågeformulärens svarsmetod är kvantitativ där bakgrunden av forskningens svar är empiriskt kvantifierbara. Enligt Stukát i boken Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap brukar denna forskning benämnas som nomotetisk. Forskaren samlar in ett stort antal fakta och analyserar dem i syfte att finna lagbundenheter eller mönster. Där man vill förklara och kunna dra säkra slutsatser. För att tolka resultaten är statistiska analysmetoder ett viktigt hjälpmedel. Metoder som används ska vara standardiserade test eller strukturerande enkäter/frågeformulär (Stukát 2011:31). När man vill nå fler människor kan användandet av frågeformulär vara en betydelsefull metod. Möjligheten att generalisera sina resultat blir mycket större än vid intervjuundersökningar. Det ger kraft åt

resultaten att få svar från en större grupp. Där man utgår från syftet och dess frågeställningar när frågorna utformas. Dessutom behöver man ta reda på informanternas bakgrund för att veta om svaren blir relevanta till forskningen (Stukát 2011:42). Jag valde att ha tio öppna frågor i frågeformuläret för att få mer utförligare svar.

5.2 Urval

Litteratur:

I min studie började jag att samla litteratur om mitt ämne. Det var svårt att hitta rätt fakta eftersom det inte finns så mycket om dans. För att hitta fler alternativ av litteratur tittade jag i referenslistan av de böcker som passade mitt ämne, samt i referenslista på äldre c-uppsatser. Avslutningsvis hämtade jag litteratur på flera bibliotek eftersom det var en del litteratur som redan var utlånade. Det var svårt att hitta nya utgåvor om dans men uppmärksammade på att även den gamla litteraturen fortfarande var av värde idag. Hade själv någon enstaka litteratur efter gångna kurser.

Frågeformulär:

Av egen erfarenhet visste jag att förskoleområdet i Karlstads kommun är verksamma och har dans som en gemensam delaktighet inom skolområdet. För att finna personer som praktiserar barndans i verksamheten tog jag kontakt med den person som är dansansvarig på skolområdet. Med den dansansvariges hjälp fick jag reda på vilka som hade ansvaret för barndans på respektive förskola. Det finns sex förskolor inom skolområdet och därav valde jag en informant från vardera förskolan.

5.3 Genomförande

Efter den samlade litteraturen började jag fundera på lämpliga frågor. Det var svårt att skriva frågor eftersom jag inte hade mitt upplägg klart om vad som exakt skulle skrivas. I efterhand kan jag känna att frågorna hade kunnat bli annorlunda om jag tagit reda på mer fakta ur litteraturen än jag gjorde. Från början hade jag inte tänkt mig sex stycken informanter, men ansåg att jag kunde jämföra svaren gentemot vardera förskola på skolområdet. Det blev tio sammanhängande öppna frågor som finns att se i bilaga 2. Det gjordes även ett personligt brev om min bakgrund till examensarbetet, som pedagogerna kunde läsa. Det personliga brevet finns att se i bilaga 1. Vid samtal med danspedagogen om vilka pedagoger som skulle kunna ta emot frågeformuläret erbjöd hon sig att ge frågeformulär till fyra pedagoger, eftersom hon träffade dem dagen efter. Detta gjorde att jag ringde till vardera pedagog och

beskrev mitt ärende. Ringde även till de två kvarvarande som inte fick frågeformulär från dansledaren. Ett frågeformulär skickades via e-mail och det andra lämnade jag för hand, för pedagogen ansåg att vi skulle ses. I det personliga brevet förmedlades att jag personligen hämtar svaren till frågeformulären efter en vecka. Informerade även om det per telefon eller vid överlämnandet av formuläret. Alla pedagoger gav ett väldigt positivt intryck om examensarbetets ämne. Efter utsagd dag hämtades frågeformulären från vardera förskola. Det avslutades med att av sex frågeformulärsvar fick jag med mig tre stycken, de resterande kom dagen efter via e-mail. Två av pedagogerna hade inte hunnit svara på grund av tidsbrist och en pedagog var inte tillgänglig på förskolan. Av frågeformulärsvaren gjordes en gemensam sammanfattning utefter varje fråga.

5.4 Etiska överväganden

Jag som valt undersökningsgrupp informerade syftet med undersökningen och att den var frivillig. Detta gjordes när jag ringde vardera pedagog, samt meddelade att de var anonyma i undersökningen.

5.5 Reliabilitet och validitet

Är studien tillförlitlig? Det anser jag att den är eftersom informanterna har gått en grundkurs på Karlstads Universitet om dans. Efter kursen använder de sig aktivt med barndans. Genom det anser jag att informanterna bevarar och förnyar sina kunskaper av dans.

5.6 Metodkritik

Min tanke att hämta frågeformulär efter en vecka var att pedagogerna kunde svara utförligt på frågorna med tanke på verksamhets förhållanden, att inte barngrupper skulle bli drabbad. På grund av tidsbrist blev det ändå två snabba svar. I och med att studien har öppna frågor så finns ingen vetskap hur väl pedagogen har engagerat sig och anpassat sitt svar.

Stukát beskriver att vid öppna frågor kan informanten få tillfälle att utveckla och anpassa sitt svar. Men samtidigt får man sällan så fyllda svar som man kanske önskade. Författaren poängterar att den tillfrågade bör vara starkt motiverad för att svara i ett frågeformulär, samt att den tillfrågade bör ha förmågan och vanan att uttrycka sig på ett bra sätt (Stukát 2011:44). I min studie var de flesta svaren väl fyllda och långa. Alla informanter var väldigt positiva av studiens ämne. På grund av missuppfattning uteblev några enstaka svar. Här anser jag att den

negativa sidan av frågeformulär, men på grund av att mina frågor var sammanhängande så uppkom svaret på frågan ändå.

Stukát påpekar att bearbetning av frågeformulär kan kräva ett avsevärt arbete för att få uppgifterna överskådliga, speciellt om svaren blir fylliga och långa (Stukát 2011:44). Här anser jag att författaren har fullständigt rätt. Det krävdes mycket tid för att få en strukturerad gemensam sammanfattning. Fast det tar lång tid att strukturera så anser jag att man får bra slutsatser till resultatet. Utefter min erfarenhet och utefter litteraturstudien anser jag att trovärdigheten av studien är stor. I och med de svaren jag fick av frågorna så ser jag mig ha funnit kunniga informanter som aktivt arbetar med barndans i förskola.

6. Resultat

Följande stycke innehåller en kort bakgrundsinformation om de sex pedagoger som har svarat på frågeformuläret. Varför deras förskoleområde använder sig av dans idag samt sammanfattning av frågeformuläret om vad pedagogerna som använder sig av barndans tycker om dans i förskolan, om de anser att dans påverkar barns inläring och utveckling.

6.1 Bakgrund om pedagogerna som använder sig av dans

Ett större skolområde inom Karlstad kommun har varit med i ett dansprojekt ”Dans från skola till universitet”. Det fanns flera anledningar till att detta skolområde blev utvald till detta projekt, dels för att det ligger geografiskt nära universitetet. Men också att grund- och högstadieskolans dåvarande rektor hade nära kontakt med Dans i Värmland genom att hon själv har dansat. Detta gjorde att det fanns ett intresse från ledningen som drev och startade detta projekt tillsammans med personal.

I starten av dansprojektet utsågs en grupp av pedagoger som skulle vara delaktiga i att starta upp projektet. Under projektets första år fick pedagogerna en grundutbildning i dans från Kau. I projektet anställde man en utbildad danspedagog på 40 % i förskolan som ansvarade för dansen i barngrupperna och handledning av personal. De pedagoger som blev delaktiga ansågs ha ansvar för att implementera dansen på respektive förskola. Projektet är avslutat sedan ett halvår tillbaka men förskolorna inom skolområdet har gått ut med att dans ska vara

levande och de har fortsatt driva dansen vidare som en del av förskolornas verksamhet. För att förskolorna ska ha dans som en gemensam delaktighet inom skolområdet har en av pedagogerna blivit ansvarig dansledare då hon på eget initiativ i samband med projektet gått kurserna "Estetiskt lärande som kunskapsväg" och "Dans med barn och unga" på Karlstads universitet.

6.2 Sammanfattning av frågeformulären

Här presenteras en sammanfattning av frågeformulären. De pedagoger som svarat på frågeformulären är samma personal som var delaktiga i dansprojektet. Pedagogernas svar är presenterade tillsammans under respektive fråga. De sex pedagoger som har svarat på frågeformuläret kommer att benämnas som 1, 2, 3, 4, 5 och 6.

1. Hur arbetar du med dans i barngruppen?

Grupperingar eller hel barngrupp.

Något som är enhetligt inom dans är att förskolorna inom förskoleområdet dansar med de barn som är fem år, det vill säga de blivande skolbarnen. Förutom pedagog 3 som dansar med de yngre barnen. Kollega till pedagog 3 dansar med de barn som är fem år. Danspassen sker mellan respektive förskola där pedagogerna samarbetar från varje äldreavdelning.

Pedagogerna beskriver att det blir en barndansgrupp med cirka 12-17 barn som fungerar bra.

Hur ser ett danspass ut?

Danspassen äger rum i lekhallen på förskolan, i en lokal bredvid förskolan eller på fritidsgård vilket beror på vart förskolan ligger. Varje danspass pågår mellan 40-60 minuter. Det är pedagogernas ansvar att förbereda övningar inför varje danspass förutom en gång i månaden när dansledaren kommer. Barnen (femåringar) från äldreavdelningarna på respektive förskola träffas och dansar tillsammans en gång i veckan. Pedagog 6 beskriver att när de började med dans var det många barn som kände sig osäkra i den nya situationen. En del barn hade svårt med turtagning, samt ha fokus på sig själv och låta andra barn stå i fokus, som skapades till en orolig och stimmig miljö i barngruppen. Idag är pedagogerna mer tydliga med att det är de vuxna som bestämmer vid oro i rummet, som har gett barngruppen en tryggare utgångspunkt att följa instruktionerna inför dans. Pedagog 2 har inte beskrivit hur deras danspass går till. Det gemensamma med de resterande pedagogerna är att de startar alltid danspassen med att barnen är i ring. Pedagog 1, 4, 5 och 6 börjar med rörelsenamnlek medan pedagog 3 startar

med att väcka kroppen genom att klappa från fötterna till huvudet. Det gemensamma i barngrupperna är att barnen alltid får möjlighet att känna olika rörelser genom instrumentens och musikens takt, rytm, puls och tempo. Danstillfällena är uppdelade i olika moment så att barnen behåller fokus och inte hinner tröttna. De använder sig av att gå, springa, smyga och vara helt stilla. Samt att dansa stort, litet, hårt, mjukt, nära eller på avstånd som de även har med i danslekar. Pedagog 6 Använder sig av rummets långsida, kortsida och diagonal samt övningar där barnens matematiska tänkande stimuleras, till exempel rulla från stående till på huk på 8 slag och upp på 8 slag, gå in i ringen med 4 steg också vidare. Samtliga pedagoger avslutar danspassen med vila/avslappning.

Varför arbetar ni så?

Pedagog 3 som dansar med yngre barn poängterar att hon måste skapa övningar som barngruppen klarar av och arbetar främst med kroppsuppfattning och kraft, tid och rum för att skapa en grund. Samtliga pedagoger beskriver att danspassen har för avsikt att öka kroppsmedvetenheten hos barnen, lära sig kroppsdelarnas namn, kunna behärska olika rörelser, stärka självkänslan och självförtroendet, att få känna sig trygga och sedda. Genom dans få rumsmedvetenhet och kunna röra sig utan att krocka, att bilda geometriska figurer, ta sig från hörn till hörn och våga vara i centrum. Pedagogerna vill också träna rörelsens uttryck med hjälp av kontraster lätt-tung, mjuk-hård, spänd-avspänd, snabb-långsam samt visa känslor med kroppen. Pedagog 1, 4,5 och 6 uttrycker att dansen även fyller en funktion där barnen från olika äldreavdelningar från den gemensamma förskolan får träffas och lära känna varandra innan skolstart.

1.1 Hur/var finner du inspiration till dansen?

I första hand finner pedagogerna inspiration från danspedagogen och att pedagogerna inom de olika förskolorna diskuterar med varandra. Samtliga använder sig av att koppla samman olika teman, sagor eller exempelvis årstidsrelaterat som höst där barnen dansar fallande höstlöv eller höststorm. Det egna intresset och litteratur ökar inspirationen. Pedagog 3 får idéer och ingivelse när hon använder sig av musik. Pedagog 4 är intresserad av motorikens betydelse och därav kommer inspiration av litteratur från Björn Gustavsson och Sol-Britt Hugoh, *Full fart i livet*, Björn Kadesjö, *Barn med koncentrationssvårigheter* (där författaren påpekar motorikens handlingskedja) Anne Wigert, *Danslek på dagis*. Pedagog 6 finner inspiration genom det kontinuerliga arbetet med dans. Får även idéer från olika sammanhang som sker

vid vardagliga aspekter. Pedagog 6 poängterar att den största inspirationen är den enorma glädjen och förväntan som barnen förmedlar.

1.2 Är barnen med och bestämmer eller är barndansen styrd av er som pedagog?

De pedagoger som börjar danspasset med en rörelsenamnlek låter varje barn få välja och visa sin rörelse. Danspassen är till stor del förberedda av pedagogerna, i och med det blir dansen styrd av de vuxna, men de använder sig och tar till vara på de danser som de märker att barnen tycker mest om. Barnen är delaktiga i val av rörelser och kommer med idéer hela tiden. Pedagog 4 och 6 skriver att danspassen utgår från barnens erfarenheter, intresseområde och förutsättningar. De beskriver att barnen ofta vill göra något som de gjort tidigare och de försöker bemöta barnen när de önskar repris på olika danser. Pedagog 6 uttrycker att när det återkommer övningar utvecklar barnen sina kroppsliga rörelser.

1.3 I Dans- En möjlighet för alla nämns det att ”dansens byggstenar (kropp, rum, tid, kraft, relation) existerar som en kärna i dansen. Förhållningssätt till dessa byggstenar och hur man genom dansandet och skapandet av dans lär sig förstå och använda dem och även bli delaktig i det utvecklande”(Bjertoft, C 2004).

Använder du dig av dessa byggstenar och anser du att dem ökar en förståelse och utveckling?

Pedagog 1, 2 och 6 anser att de utgår från dansens byggstenar. Pedagog 4 tror och hoppas att de använder sig av byggstenarna. Pedagog 3 har inte tänkt aktivt kring dessa byggstenar men anser att en del av byggstenarna är med i danspassen de har. Pedagog 5 har svårt att förstå frågan men tycker sig se en utveckling hos de barn som är med och dansar. Barnen har utvecklats i sina rörelser och sitt sätt att använda kroppen. Samt att de fått en större förståelse för vad dans är, att det inte bara är ”Michael Jackson dans” eller ”ballerina dans” som innefattar dans. Pedagog 2 anser att dansens kärna används även mycket i den dagliga verksamheten. Genom att låta barn arbeta med de olika byggstenarna kan de få en ökad förståelse av sitt eget sammanhang i vardagen. Pedagog 1 och 6 anser att byggstenarna stärker barnens kroppsuppfattning/ kroppskänedom som utvecklar förmågan att förstå vad man kan göra med en kropp. Det vill säga utveckla sina förmågor till uttryck genom rörelser i den egna kroppen. Pedagog 4 menar att få kroppskänedom, känna glädje och energi ger förhoppningsvis bättre självkänsla till barnen och ger möjlighet till ett extra språk genom dansen.

2. Anser du att dans påverkar barns lärande och utveckling?

Samtliga pedagoger anser att dans påverkar barns lärande och utveckling på många sätt, till exempel att dans påverkar motoriken på ett positivt sätt. Pedagog 1 antyder att barnen utvecklar sin kroppsuppfattning och får förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande. Pedagog 2 poängterar även här att det dagliga vardagsbeteendet utvecklas i arbetet med dans, som till exempel sociala aspekter, stå i kö, vänta på sin tur med mera. Pedagog 3 och 5 tycker att man kan dansa allt möjligt, genom dansen lär barn att känna sin kropp och dess möjligheter. Dans är utvecklande på många sätt, som till exempel socialt och emotionellt. Självförtroendet stärks och de flesta av barnen vågar i slutet av terminen stå i centrum och visa att de tror på sig själva. Pedagog 3, 4 och 5 anser att barnen lär sig känna takt, rytm och melodi som gynnar läsinlärning och menar att i dans används både matematiska och språkliga termer. Pedagog 6 börjar alltid övningar som bygger på imitation där alla gör samma sak för att stärka kroppskännedom, självkänslan och självförtroendet. Pedagogen skriver också att efter en tid syns kreativitet, barnen blir tryggare och använder sig av kroppens rörelser när de vill förmedla sig inom dans.

2.1 Vad anser du att barnen lär sig och utvecklar genom dans?

Pedagog 1, 5 och 6 anser att barnen utvecklar motorik, koordinationsförmåga och en bra kroppsuppfattning där musklerna och balansen stärks. Genom att dansa i hela rummet och använda sig av alla ytor lär sig barn rumsuppfattning och utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning. Relationen mellan barnen blir mycket positiv, de vågar ta i varandra och lär sig att visa varandra olika uttryck. Det blir ett givande och tagande där de visar hänsyn och får förståelse av turtagning. Även en ökad självkänsla och tillit till den egna kroppens möjligheter som sedan underlättar för den fysiska närheten mellan barnen. Barnen utvecklar sin identitet och känner därför trygghet. Tillhörande sociala kunskaper lär sig barnen färger och matematik, som visar sig genom mängd, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring. Glädjen som barnen känner gemensamt medför att de knyter an till varandra i andra situationer och via det får de fler vänner. Pedagog 2 och 3 anser att som pedagog utnyttjar de alla begrepp av dansens styrkor och återspeglar sedan detta i vardagsrutinerna. Barnen kan lära sig och utvecklas av allt om man som pedagog arbetar med alla begreppen både inom dans och till vardagen. Pedagog 4 beskriver att barnen lär sig framförallt kroppsdelarna men även tillhörande ord som klappar, skakar, stampar, korsar och trippar. I fin- och grovmotoriken lär sig barnen kraft och uthållighet. Med utökad

rumsuppfattningen lär de sig lägesposition och att samarbeta med andra. Relationen mellan barnen ökar av att kunna stå nära, att våga ta i och samspela med någon som de bara känner lite, att skratta tillsammans och att få visa eller få uppskattning. Barn får ökad social kunskap av att ha roligt och att få en annan möjlighet att lära sig än den traditionella.

2.2 Har du märkt om dansen har ökat utvecklingen och inläringen hos era barn?

Pedagog 2,3 och 4 tycker att det inte går att mäta eftersom de inte vet vad som är dansens förtjänst då de inte följer barnens utveckling upp till skolåldern. Dans är ett av många sätt som man kan arbeta med som pedagog för att hjälpa barnens inläring och utveckling, därför tror det att dansen påverkar positivt. Pedagogerna har märkt en ökad självkänsla och självförtroende samt att barnen påvisar att de känner igen sig i situationer som är hämtade från dansen. Pedagogerna 1, 5 och 6 anser att dans påverkar barnen mycket. Efter någon månad märks en utveckling och inläring hos barnen. Balansen stärks samt att de märkt en ökad uthållighet rent konditionsmässigt. Vid vardagliga arbeten på förskolan hänvisar barnen till dans, de återspeglar och ser den röda tråden från dansen till verksamheten. Via dans stimuleras barnens arbetsminne och ökar förståelsen för språket, färger, matematik samt en ökad självkänsla som ger en positiv verkan för barnens relation till varandra både inom dans och inom den vardagliga verksamheten. Under danspassen kommer barnen med idéer av egna erfarenheter från vardagens arbete som de vill göra i dansen. Pedagogerna anser att barnen känner en glädje och tycker dansen är rolig, genom det lär de sig och utvecklas. Pedagog 6 skriver genom att ge barnen denna möjlighet som dans så lever pedagogerna upp till förskolans uppdrag i läroplanen.

2.3 Använder du dig av dans i den vardagliga verksamheten?

Pedagog 3 svarade inte på denna fråga. Medan pedagog 1, 2,4,5 och 6 använder dans även i det vardagliga arbetet. Barnen utgör spontan dans till musikskivor och det inspirerar även de yngre barnen till att dansa. Dansen återspeglar sig vid samlingar där det används rörelseskivor eller sagor. Pedagog 2 och 4 använder sig av dansen hela tiden för det känns naturligt. Som till exempel vid toalettbesök där alla barn går i takt i rummet på led, som om det vore ett tåg. De stannar för att hoppa på tåget när man är klar och då hoppar nästa av för att göra sitt toalettbesök. Pedagog 6 skriver om riktlinjer om nya läroplanen och anser i och med det att dans är ett viktigt arbetssätt och ett bra uttrycksmedel för barns utveckling och stimulans. Med det i åtanke använder pedagogerna sig av ringdans utifrån aktuellt tema på avdelningen som till exempel Törnrosa. Pedagogerna på avdelningen arbetar utifrån ”Språklust” och där ingår

flera rörelsesånger/dans. Beskriver också att pedagogerna arbetar med olika projekt som matematik, teknik, hållbarutveckling och jämställdhetsprojekt och med alla dessa ämnen kan man använda dans.

3. Vad är syftet med att använda sig av dans för dig?

Det gemensamma hos pedagogerna är att stärka barnens självförtroende och skapa genom dansens olika uttryckssätt, för att ge en ökad inläring och utveckling inom flera områden. Få barnen uppleva rörelseglädje tillsammans i grupp. Pedagog 1 och 4 uttrycker ett syfte för att få en bra och trygg kroppsuppfattning samt för att kroppen ska må bra, dans är bra för hälsan. Ett syfte är att barnen ska få arbeta i grupp för att tydliggöra samhörighet, att lära sig ta hänsyn till varandra och utveckla sociala kunskaper. Pedagog 2 och 4 skriver att de själva tycker om dans som uttrycksmedel och dessutom om pedagogen får hjälp av dans till lättare inläring för barnen är det bara bonus. Pedagog 6 anser att det är för att ge barnen ett uttryckssätt som går över alla språkbarriärer. Att mötas i dansen oavsett ålder, kön och språk.

3.1 Har du lyckats nå ditt mål med vad du vill inom dans?

Pedagogerna inom de olika förskolorna har en del gemensamma och en del olika åsikter om deras och barnens mål med barndans. Pedagog 1 och 5 tycker att dans ska vara roligt. Att barnen har roligt under danspassen är A och O. Pedagog 1 tycker att när man som pedagog ser att barnen har roligt och utstrålar glädje under danspassen har de nått sitt mål. Pedagog 5 når även mål när det märks att barnens tro på sig själv har stärkts. Pedagog 2 och 4 antyder att de når målen utifrån de förutsättningar de har. De saknar planeringstid för förberedande arbete, reflektion och efterarbete. Pedagogerna anser att danspedagogen är en stor tillgång och ett bra stöd som servar med musik och är en stor inspirationskälla. Pedagog 2 skulle vilja nå ut mer till småbarnsgruppen men att det kanske beror på tidsbrist att det inte fungerar i dagsläget. Pedagog 3 anser att barngruppen inte har nått så långt på grund av att barnen behöver mer tid med varje moment eftersom barngruppen är yngre. Pedagogen har dansat med femåringar förut och där nådde barnen pedagogens mål genom att barnen skapade en dans tillsammans inför en uppvisning där de ledde och följde varandra och visade att det skett en utveckling. Pedagog 6 känner glädje som pedagog att samtliga pedagoger i förskoleområdet har lyckas implementera barndans i verksamheten. Strävan eller vägen mot målet är själva spänningen och drivkraften. Målet ser väldigt olika ut beroende på vilken barngrupp man möter. I början

är målet att alla barn ska våga delta i barndansen och kunna stå i en ring, sedan fortsätter nästa mål.

7. Diskussion

I detta kapitel redogörs resultatet utifrån den teoretiska genomgången och den gemensamma sammanfattningen från sex förskolpedagoger, samt mina egna synpunkter. Jag utgår från syftet och frågeställningarna av studien, som är att tydliggöra olika arbetsmetoder inom barndans i förskola och ta reda på om barndans kan bidra till en ökad inlärning och utveckling, samt vilka effekter dans har på barn. Detta för att upplysa pedagoger om barndans borde synliggöras och användas mer i förskolors verksamhet.

7.1 Förutsättningar för dans i förskola

För att skapa en bra grund för barndans i förskolan så anser jag att det är en bra förutsättning att få stöd och hjälp av en danspedagog. För att förstå innebörden om dans som konstform anser jag att den undervisande pedagogen måste ha ämneskompetens, vilket alla informanter har. Av okunnighet kan barndansen övergå till mer motoriska rörelselekar, själva betydelsen av danskonsten försvinner. De verksamma pedagogerna inom barndans antyder på flertal ställen att danspedagogen är till stor hjälp och skapar inspiration. Av egen synpunkt anser jag att pedagogerna har en god kunskap om barndans och dess betydelse. Ulvros menar att dans och dess betydelse har många synvinklar. Dansen avskiljer funktioner som fysiskt uttryck där kroppens rörelser och dansens är oskiljaktiga. Den är även en spegling av socialt ordningsskapande genom att visa hur olika sociala skikt uttrycker sig i dans, samt framhäver personens och gruppens känslor till ett psykiskt uttryck (Ulvros 2004:18). Lindqvist benämner dans som ett estetiskt förhållningssätt eller en estetisk upplevelse. Samt antyder att ibland benämns dans som ett ordlöst språk i och med att det tillför någonting som skapande, kreativitet, fantasi, inlevelse och betydelsen av en kulturell förståelse av dans (Lindqvist 2010:105). Jag anser att dans är ett brett ämne där man kan koppla samman många nya kunskaper med kroppens rörelser och uttryck. I och med det är dans ett bra sätt att förhålla sig till för att kunna nå alla barns behov vid inlärning. Att använda sig av estetiska förhållningssätt anser jag påverkar barns inlärning och utveckling. Det jag har fått fram av min studie är att när man arbetar utifrån dansens byggstenar i dansen utvecklas barnen: socialt, där barns identitet stärks när de övar samarbete och samspel. Kulturellt, där barn lär

sig jämställdhet mellan kön, etnicitet och social tillhörighet. Emotionellt, där barnen får en förståelse och tillgång till alla känslor. Samt stärkt självförtroende och empatisk förmåga. Estetiskt, där barnen får en ökad språklighet genom dans som konstnärligt uttryck och att de lär sig att sätta ord på det som de visar med kroppen. Jag har också fått reda på att barn övar sin motorik och koordination, samt att det är bra med rörelseträning där perceptionsförmågans utveckling gynnas.

Informanterna benämner också olika förhållningssätt och den estetiska upplevelsen som barnen visar genom olika arbetsmetoder, där danslekar eller teman blir förknippade med sagor eller årstider. Samtliga pedagoger anser att dans är att skapa genom kroppsliga rörelser med olika uttryckssätt där barnen får uppleva rörelseglädje. De poängterar att det viktiga är att ha roligt och skratta tillsammans, effekterna av det gör att barnen vågar ta i och samspela med varandra. Relation mellan individer ökar och det blir en ökad social kunskap, som barnen återspeglar i verksamheten. Här håller jag fullständigt med pedagogerna om att ha roligt i dansen. Det bidrar till en positiv känsla som ökar glädjen att vilja skapa och ett engagemang som bidrar till barns lust att lära. Både författare och pedagoger uttrycker sig om dansens funktioner och kroppens uttryck samt vad dansens betydelse gör för barnens lust att lära.

7.2 Dans och rörelse för ökad förståelse

Av studien anser jag mig ha fått riklig uppfattning av dansens betydelse där byggstenarnas begrepp alltid hör samman och bildar en lärande och utvecklande kunskap till barnen. Att gestalta idéer, tankar och känslor med kroppen ansluter även till kroppsligt uttryck. De kroppsliga uttryckssätten inom dans ger barnen möjlighet att utveckla sin tolkning av musiken och omgivningen (Lindqvist 2010:105). Det jag lärt mig genom studien är att musiken eller instrumenten är en viktig och stor betydelse för dans. Den avser rytm och taktkänsla hos barnen där dansleken får en betydande form. Genom studien har jag lärt mig de positiva effekterna hos barnen genom danslekens innebörd där igenkännande övningar skapar barns fantasi till att vilja utforska och improvisera. Bjertoft menar att dansens blir ett direkt svar på hur man förstår och därigenom utformar olika bilder, idéer eller sinnliga stimuli med sin egen kropp (Bjertoft 2004:4). Både pedagoger och författare uttrycker att vid lärande av dans sker kunskapsinhämtningen inom flera områden, som det kroppsliga uttrycket, rörelsemönster, härmning och färdighetsträning. Pedagogerna 1, 5 och 6 beskriver att barnen på förskolan hänvisar och återspeglar till dans och ser den röda tråden från dansen till verksamheten. Både pedagoger och författare belyser om det stimulerande i dansen genom att barn kopplar

byggstenarnas begrepp vidare till sin omvärld. Här anser jag verkligen att det har skett en inläring och utveckling av dansens effekter.

7.3 Dans som pedagogiskt hjälpmedel

I den litterära genomgången fick jag en ökad kunskap av dansens historia. Redan under 1600 – talet användes dans som inspiration för barns uppfostran. Denna utvecklande kunskap om dans och dess effekter har med sakta framkomst belysts genom forskningar under årens gång. Detta får mig att fundera på varför inte dans är mer betydelsefull i förskolor. Kan det bero på att estetiska uttryck har ansetts som något flummigt och konstigt. Jag uppfattar så här därför att det talas mer om dans och estetiska uttryck idag. Jag anser även att dans har blivit mer synlig i samhället, som till exempel estetiskt gymnasium. En del pedagoger anser att de märkt en utveckling och inläringen hos barnen efter någon månad. Här anser jag att pedagogernas observationer av dansens effekter till barns inläring och utveckling hör ihop med motorikens forskning. Sigmundsson, m.fl. beskriver att tidigare teorier har påvisat att mycket stimulans hos barn påskyndar utvecklingen och vid brist på stimulans hämmas barns utveckling (Sigmundsson, m.fl. 1993:10). Detta anser även jag ha fått fram genom min studie. Jag uppfattar så här därför att både pedagoger och författare har uttryckt under arbetet att dans gynnar barnens inläring och utveckling på många olika sätt och betydelser. Jag har även upplevt själv att dansen har gett en ökad glädje hos barnen och fått dem att våga lyssna till sig själv, via det har barnen fått ett starkare självförtroende som har vidareutvecklats till att en del barn har blommat ut. Därför anser jag att dansens samband mellan motorik, rörelse och lekens innebörd för barn lärande och utveckling är stora viktiga sammanhang för barn.

7.4 Sammanfattning

Genom denna studie har jag fått fram att dans är ett viktigt ämne för barn i förskolan. Både pedagoger och författare uttrycker att barndans är gynnsamma arbetsmetoder och inspirerar barnen till en positiv inläring och utveckling. I läroplanen (Lpfö 98, Reviderad 2010) finns många antydningar som hör samman med dans och dess estetiska uttryck. Barn tillgodoser sig genom dansens begrepp och egenskaper som de kan ha nytta av i andra situationer.

Att använda sig av dans som verktyg får barn en ökad kroppsuppfattning och självförtroende, som skapar en tilltro till sig själv att prestera sina kunskaper som även innefattar språk, matematik och sociala aspekter. Genom att träna på kontinuerliga motoriska rörelseövningar

ökar barns stimulans och förmåga att kunna genomföra rörelser, rörelsemönster och rörelsehandlingar. Sambanden mellan motorikens begrepp och de koreografiska processerna som finns i dansens byggstenar anser jag ha en gemensam och stor betydelse för att gynna och förebygga barns kroppsliga effekter.

7.5 Fortsatt forskning

Jag har under studien upptäckt att det finns samband mellan motorik och dansens kroppsliga effekter. I och med det anser jag att det skulle vara intressant att forska vidare om motorikens och hjärnans funktion/funktioner för barns lärande och utveckling.

7.6 Avslutande ord

Jag anser mig ha fått en bra inblick om dansens betydelse och vilka effekter dans har för barn lärande och utveckling. Jag anser även efter denna studie att det är svårt att använda sig av dans om man inte har kunskapen om dansens betydelse och dess effekter för barn. Samtidigt tycker jag att både pedagoger och författare uttrycker genom hela studien om vad dans gör för barn och att det är ett roligt läromedel. Därför menar jag att dans bör finnas i förskola i och med de givande effekterna som har en viktig roll för barns inläring och utveckling. Tyvärr blir min slutgiltiga uppfattning att så länge som dans inte är en obligatorisk företeelse i förskolan verkar det vara verksamhetens rektorer eller pedagogernas personliga förhållningssätt till dans som är avgörande om det överhuvudtaget används i förskolor. Trots att det har framkommit genom årstidernas förlopp och litterära studier att dans har betydande effekter som gynnar barns inläring och utveckling, genom många olika arbetsmetoder inom barndansområdet.

Litteraturförteckning

- Bjertoft, Cecilia. *Dans, En möjlighet för alla*, Karlstads Universitet: Institutionen för kultur och kommunikation, 2004
- Berefelt, Gunnar, Boman, Birgit. *Barn och dans*, Stockholm: Centrum för barnkulturforskning, 1993
- Berefelt, Gunnar, Wigert, Anne. *Barn och dans*, Stockholm: Centrum för barnkulturforskning, 1993
- Boman, Birgit. *Isadora Duncan och den svenska barndansen*, Stockholm: B. Boman, 1986
- Danshögskolan. *Dans i skolan, En metodikskrift från Danshögskolan*, Helsingborg: Danshögskolan, 1990
- Ericsson, Ingegerd. *Rör dig – Lär dig. Motorik och inläring*, Malmö: SISU, 2005
- Grönlund, Erna, Wigert, Anne (Red.). *Röster om danspedagogik*, Stockholm: Carlsson, 2004
- Lagerlöf, Ingrid och Pettersson, Marie. *Möte med dansen som konstform i skolan*, Stockholm: Statens Skolverk: Statens Kulturråd: Liber, 1994
- Lindqvist, Anna. *Dans i skolan – om genus, kropp och uttryck*, Umeå: Institutionen för estetiska ämnen, 2010
- Maltén, Arne. *Hjärnan och pedagogiken - ett samspel*, Lund: Studentlitteratur, 2002
- Sandborg-Holmdahl, Gun, Stening, Birgitta. *Inläring genom rörelse*, Berlings Arlöf: Liber Utbildning, 1993
- Sigmundsson, Hermundur, Vorland, Pedersen, Arve. *Motorisk utveckling. Nyare perspektiv på barns motorik*, Lund: Studentlitteratur, 2004
- Skolverket 2011. *Läroplan för förskolan Lpfö 98, Reviderad 2010*, Stockholm: Skolverket
- Sonnevi, Göran. *Det omöjliga. Diktsamling*, Stockholm, 1975
- Stukát, Staffan. *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur, 2011
- Thulin, Karin. *Alla dessa rum, om skapande, rörelse, lek och dans*, Falun: Carlsson, 2007
- Ulvros, Eva Helen. *Dansens och tidens virvlar, om dans och lek i Sveriges historia*, Lund: Historiska Media, 2004

Bilaga 1

Hej!

Helena heter jag och jag läser till förskolelärare på Karlstads Universitet där jag gör min sista kurs som innebär att skriva examensarbete. Examensarbetet handlar om dans med barn på förskolan och om dans kan gynna barnens lärande och utveckling. Jag är intresserad av hur du som pedagog arbetar med barnen inom dans och om du anser om dansen påverkar barnens utveckling och lärande. Jag har valt att dela ut enkäten till olika pedagoger inom förskolorna på detta skolområde, eftersom jag vet att ni haft dans som ett projekt i detta skolområde, och att ni drivit dansen vidare med barnen.

Jag hoppas att du har möjlighet att svara på enkäten med mina frågor. Du kommer att vara anonym genom att jag kommer att skriva Förskola 1, Förskola 2, o.s.v. i mitt arbete. Jag kommer och hämtar enkäten med förhoppningsvis svar på mina frågor en vecka senare.

Tack för att du tar din tid för att hjälpa mig!

Mvh: Helena Åkerlund

(Om det förekommer några eventuella frågor så nås jag på xxx-xx xx xxx)

Bilaga 2

Frågor om dans på förskolan

1. Hur arbetar du med dans i barngruppen?(motivera, hur/var)
 - Grupperingar eller hel barngrupp?
 - Hur ser ett danspass ut?
 - Varför arbetar ni så?
 - 1.1 Hur/var finner du inspiration till dansen?
 - 1.2 Är barnen med och bestämmer eller är barndansen styrd av er som pedagog? (varför/varför inte)
 - 1.3 I *Dans- En möjlighet för alla* nämns det att ”dansens byggstenar(kropp, rum, tid, kraft, relation) existerar som en kärna i dansen, förhållningssätt till dessa byggstenar och hur man genom dansandet och skapandet av dans lär sig förstå och använda dem och även bli delaktig i det utvecklande”(Bjertoft C, 2004). Använder du dig av dessa byggstenar och anser du att dem ökar en förståelse och utveckling?
2. Anser du att dans påverkar barns lärande och utveckling?
(varför/varför inte)
 - 2.1 Vad anser du att barnen lär sig och utvecklar genom dans?(motivera)
 - 2.2 Har du märkt om dansen har ökat utvecklingen och inläringen hos era barn? (motivera)
 - 2.3 Använder du dig av dans i den vardagliga verksamheten?
(varför/varför inte)
3. Vad är syftet med att använda sig av dans för dig?
 - 3.1 Har du lyckats nå ditt mål med vad du vill inom dans?(varför/varför inte)